

Na osnovu člana 9. stav 10. i člana 10. stav 7. Zakona o inspekcijском nadzoru („Službeni glasnik RS”, br. 36/15, 44/18 – dr. zakon i 95/18),

Ministar privrede donosi

PRAVILNIK

o posebnim elementima procene rizika, učestalosti vršenja metrološkog nadzora na osnovu procene rizika i posebnim elementima plana metrološkog nadzora

Predmet

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se posebni elementi procene rizika, učestalost vršenja metrološkog nadzora na osnovu procene rizika i posebni elementi plana metrološkog nadzora.

Posebni elementi za procenu rizika

Član 2.

Stepen rizika jeste proizvod verovatnoće nastanka štetnih posledica i verovatne težine tih posledica.

Težina štetnih posledica predstavlja proizvod prirode štetnih posledica i obima štetnih posledica.

Težina štetnih posledica proizlazi iz aktivnosti nadziranog subjekta koji stavlja na tržište merila, prethodno upakovane proizvode i merne boce, kao i koji upotrebljava merila koja podležu zakonskoj kontroli i zakonske merne jedinice i mogućeg uticaja štetnih posledica koje mogu nastati upotrebom merila, prethodno upakovanih proizvoda i mernih boca koji ne ispunjavaju propisane metrološke uslove, upotrebom merila čiji rezultati merenja nisu sledivi do nacionalnih etalona ili do nacionalnih etalona drugih država i upotrebom mernih jedinica koje nisu u skladu sa propisom kojim se uređuju zakonske merne jedinice, nejedinstvenim merenjem u Republici Srbiji i nepoverenjem u rezultate merenja sprovedenih radi zaštite potrošača, života i zdravlja ljudi i životinja, zaštite životne sredine, opšte bezbednosti i zaštite prirodnih resursa.

Obim štetnih posledica zavisi od veličine nadziranog subjekta i ogleda se u broju korisnika merila, kao i proizvoda i usluga tog subjekta.

Težina štetnih posledica utvrđuje se u rasponu od 1 do 5 bodova.

Verovatnoća nastanka štetnih posledica predstavlja proizvod posebnih kriterijuma za verovatnoću, kao što su:

- 1) rizik koji je utvrđen u prethodnom nadzoru ili na osnovu izveštaja o samoproveri ispunjenosti zahteva iz kontrolne liste i samoproceni rizika;
- 2) nezakornitosti i nepravilnosti koje su utvrđene u metrološkim nadzorima u prethodnoj godini;
- 3) spremnost nadziranog subjekta da obezbedi zakonitost i bezbednost svog poslovanja i postupanja prilikom stavljanja na tržište merila, prethodno upakovanih proizvoda i mernih boca, odnosno prilikom upotrebe merila i zakonskih mernih jedinica;
- 4) spremnost nadziranog subjekta da otkloni ili umanji nastanak i verovatnu težinu štetnih posledica;
- 5) broj i struktura predstavki i zahteva nadležnih organa i zainteresovanih strana za pokretanje postupka metrološkog nadzora.

Verovatnoća nastanka štetnih posledica utvrđuje se u rasponu od 1 do 3125 bodova.

Težina štetnih posledica i verovatnoća nastanka štetnih posledica svode se na numeričke vrednosti u rasponu od 1 do 5, radi jednostavnije primene matrice rizika metodom 5 x 5.

Matrica rizika 5 h 5 obuhvata svaku kombinaciju od pet nivoa verovatnoće nastanka štetnih posledica (numeričke vrednosti od 1 do 5) i verovatne težine štetnih posledica (numeričke vrednosti od 1 do 5) za procenu stepena rizika.

Pretpostavka srednjeg stepena rizika se utvrđuje kada je u poslednjih godinu dana za novu vrstu merila potrebno overavanje, za novoosnovane nadzirane subjekte, kao i kod vrste merila koje upotrebljava nadzirani subjekt a nad kojima u prethodnom periodu nije vršen metrološki nadzor.

Pregled posebnih kriterijuma za procenu rizika u oblasti metrološkog nadzora i matrica rizika dati su u Prilogu koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čine njegov sastavni deo.

Posebni elementi plana metrološkog nadzora

Član 3.

Plan metrološkog nadzora, pored obaveznih elemenata, sadrži i:

- 1) mere i aktivnosti za postizanje ciljeva;
- 2) rok za završetak predviđenih mera i aktivnosti;
- 3) pokazatelje učinaka na nivou mera i na nivou aktivnosti.

U planu metrološkog nadzora utvrđuju se godišnji ciljevi u oblasti metrološkog nadzora i iskazuju u merljivim efektima za koje metrološka inspekcija planira da budu ostvareni.

Planom metrološkog nadzora, aktivnosti metrološke inspekcije usmeravaju se prvenstveno ka merilima kod nadziranih subjekata sa visokim stepenom verovatnoće nastanka štetnih posledica, odnosno nadziranim subjektima kod kojih je procenjen kritičan i visok stepen rizika prilikom vršenja metrološkog nadzora nad merilima u upotrebi, kako bi se taj stepen rizika smanjio, kao i ka onima kod kojih u prethodnoj godini nije vršen nadzor.

Učestalost vršenja metrološkog nadzora na osnovu procene rizika

Član 4.

Na osnovu utvrđenog stepena rizika za određenu vrstu merila koju upotrebljava nadzirani subjekt utvrđuje se učestalost vršenja metrološkog nadzora.

Za vrstu merila koju upotrebljava nadzirani subjekt za koju je procenjen kritičan i visok stepen rizika, metrološki nadzor se vrši najmanje dva puta godišnje, ako je primenljivo.

Za vrstu merila koju upotrebljava nadzirani subjekt, a za koju je procenjen srednji stepen rizika, metrološki nadzor se vrši najmanje jednom godišnje, ako je primenljivo.

Za vrstu merila, koju upotrebljava nadzirani subjekt, a za koju je procenjen nizak stepen rizika, metrološki nadzor se vrši najmanje jednom u dve godine, ako je primenljivo.

Ako je procenjen neznatan rizik, metrološki nadzor se ne vrši, ako je primenljivo.

Ako se praćenjem utvrdi da je neznatan rizik povećan i da prelazi u viši stepen, metrološki nadzor vrši se u učestalosti predviđenoj za odgovarajući stepen rizika.

Završna odredba

Član 5.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Broj 110-00-170/2020-07

U Beogradu, 10. februara 2021. godine

Ministar,

Anđelka Atanasković, s.r.

PRILOG

PREGLED POSEBNIH KRITERIJUMA ZA PROCENU RIZIKA U OBLASTI/MA METROLOŠKOG NADZORA SA MATRICOM RIZIKA

I. Procena rizika prema posebnim kriterijumima

1. Posebni kriterijumi za procenu prirode štetne posledice

1.1. Opasnosti u metrološkom nadzoru nad merilima koja se stavljaju na tržište

Opis radnje/Opasnost	Opis štetne posledice	Numerička vrednost
Nije sprovedeno: ocenjivanje usaglašenosti/prvo/periodično overavanje merila	Kritična	5
Merilo stavljeno na tržište neusaglašeno sa propisanim zahtevima na osnovu Zakona o metrologiji	Kritična	5
Žig/uverenje o overavanju merila /isprava o usaglašenosti nije u roku važenja	Kritična	5
Ne upotrebljava zakonske merne jedinice za izražavanje veličina	Visoka	4
Usaglašenost merila sa propisanim zahtevima nije ocenjena prema propisanom postupku	Srednja	3
Merilo nije označeno u skladu sa propisima	Niska	2
Merilo ne prati propisana isprava o usaglašenosti i druga propisana dokumentacija	Neznatna	1

1.2. Opasnosti u metrološkom nadzoru nad merilima u upotrebi

Opis radnje/Opasnost	Opis štetne posledice	Numerička vrednost
Merilo u upotrebi ne ispunjava uslove propisane zakonom i drugim propisima donetim na osnovu zakona	Kritična	5

Nije sprovedeno: ocenjivanje usaglašenosti/prvo/periodično/vanredno overavanje merila	Kritična	5
Žig/uverenje o overavanju merila/isprava o usaglašenosti nije u roku važenja	Kritična/visoka	5/4
Vlasnik/korisnik merila ne postavlja i ne koristi merilo tako da obezbeđuje propisanu tačnost merenja	Kritična/visoka	5/4
Ne upotrebljava zakonske merne jedinice za izražavanje veličina	Visoka	4
Vlasnik/korisnik merila ne održava merilo u tehničkom stanju tako da obezbeđuje tačnost merenja	Visoka	4
Merilo nije označeno u skladu sa propisima	Niska	2
Vlasnik/korisnik merila ne vodi evidenciju o merilima	Neznatna/srednja	1/3

1.3. Opasnosti u metrološkom nadzoru nad prethodno upakovanim proizvodima

Opis radnje/Opasnost	Opis štetne posledice	Numerička vrednost
Stvarna količina prethodno upakovanih proizvoda odstupa od nazivne količine	Kritična	5
Merna boca stavljena na tržište ne ispunjava propisane metrološke zahteve i nije označena propisanim oznakama i natpisima	Kritična	5
Ne upotrebljavaju se zakonske merne jedinice propisane zakonom ili propisima donetim na osnovu zakona	Visoka	4
Nisu ispunjeni posebni zahtevi propisani za količinu, označavanje, dokumentovanje usaglašenosti količine prethodno upakovanih proizvoda sa metrološkim zahtevima	Visoka	4
Nisu ispunjeni posebni zahtevi propisani za opremu koja se koristi u proizvodnji i internoj kontroli količine prethodno upakovanih proizvoda	Visoka	4
Na prethodno upakovanom proizvodu koji je stavljen na tržište nazivna količina nije označena tačno, jasno i nedvosmisleno na osnovu Zakona o metrologiji	Srednja	3
Prethodno upakovani proizvodi nisu označeni znakom usaglašenosti na propisan način	Srednja	3

2. Posebni kriterijumi za procenu obima štetnih posledica

2.1. Obim štetnih posledica u metrološkom nadzoru nad merilima koja se stavljaju na tržište prema veličini nadziranog subjekta

Nadzirani subjekt prema veličini	Opis obima štetne posledice	Numerička vrednost
Mikro privredni subjekti koji vrše proizvodnju, uvoz ili distribuciju merila	Neznatan	1
Mali privredni subjekti koji vrše proizvodnju, uvoz ili distribuciju merila	Nizak	2
Srednji privredni subjekti koji vrše proizvodnju, uvoz ili distribuciju merila	Srednji	3
Veliki privredni subjekti koji vrše proizvodnju, uvoz ili distribuciju merila	Visok	4

Veliki privredni subjekti koji vrše proizvodnju, uvoz ili distribuciju značajnog broja merila	Kritičan	5
---	----------	---

2.2. Obim štetnih posledica u metrološkom nadzoru nad merilima u upotrebi prema veličini nadziranog subjekta

Nadzirani subjekt prema veličini	Opis obima štetne posledice	Numerička vrednost
Mikro privredni subjekti koji upotrebljavaju merila	Neznatan	1
Mali privredni subjekti koji upotrebljavaju merila	Nizak	2
Srednji privredni subjekti koji upotrebljavaju merila	Srednji	3
Veliki privredni subjekti koji upotrebljavaju merila	Visok	4
Veliki privredni subjekti koji upotrebljavaju značajni broj merila	Kritičan	5

2.3. Obim štetnih posledica u metrološkom nadzoru nad prethodno upakovanim proizvodima

Nadzirani subjekt prema veličini	Opis obima štetne posledice	Numerička vrednost
Mikro privredni subjekti koji vrše proizvodnju, uvoz ili distribuciju prethodno upakovanih proizvoda	Neznatan	1
Mali privredni subjekti koji vrše proizvodnju, uvoz ili distribuciju prethodno upakovanih proizvoda	Nizak	2
Srednji privredni subjekti koji vrše proizvodnju, uvoz ili distribuciju prethodno upakovanih proizvoda	Srednji	3
Veliki privredni subjekti koji vrše proizvodnju, uvoz ili distribuciju prethodno upakovanih proizvoda	Visok	4
Veliki privredni subjekti koji vrše značajno veliku proizvodnju, uvoz ili distribuciju prethodno upakovanih proizvoda	Kritičan	5

3. Težina štetnih posledica

Težina štetnih posledica predstavlja proizvod prirode štetnih posledica i obima štetnih posledica i numerički je iskazana od 1 do 5 sa prikazom raspona bodova. Težina štetnih posledica računa se za svaki proces, koristeći odgovarajuće tabelle prirode posledica, odnosno obima štetnih posledica koje su date posebno za svaki proces.

3.1. Težina štetnih posledica koja se procenjuje primenom posebnih kriterijuma za procenu prirode štetne posledice i posebnih kriterijuma za procenu obima štetnih posledica.

Težina štetnih posledica	Raspon bodova	Numerička vrednost
Neznatna	1–2	1
Niska	3–5	2
Srednja	6–9	3
Visoka	10–20	4
Kritična	20–25	5

4. Posebni kriterijumi za procenu verovatnoće nastanka štetnih posledica

1) Rizik utvrđen u prethodnom metrološkom nadzoru ili na osnovu poslednjeg izveštaja o samoproveri i samoproceni		
Stepen rizika iz prethodnog metrološkog nadzora ili na osnovu izveštaja o samoproveri i samoproceni	Opis verovatnoće	Numerička vrednost
Neznatan	Štetne posledice verovatno neće nastati	1

Nizak	Ne očekuje se da će štetne posledice nastati, ali je moguće da nastanu	2
Srednji	Štetne posledice mogu da nastanu	3
Visok	Štetne posledice će verovatno nastati	4
Kritičan	Vrlo je verovatno da će štetne posledice nastati	5
2) Nezakonitosti i nepravilnosti utvrđene u metrološkim nadzorima u prethodnoj kalendarskoj godini		
Broj nezakonitosti i nepravilnosti	Opis verovatnoće	Numerička vrednost
Nije bilo nepravilnosti	Neznatna	1
Jedna lakša nepravilnost	Niska	2
Dve ili tri lakše nepravilnosti	Srednja	3
Više od tri lakše nepravilnosti Rešenje o povlačenju sa tržišta merila, prethodno upakovanih proizvoda/Rešenje kojim se zabranjuje upotreba merila	Visoka	4
Teška povreda propisa Podneta krivična prijava	Kritična	5
3) Spremnost subjekta da obezbedi zakonitost i bezbednost svog poslovanja i postupanja i da otkloni ili umanjí ostvarenje rizika		
Postupanje	Opis verovatnoće	Numerička vrednost
Nije bilo naloženih mera	Neznatna	1
Izvršenje mera izrečenih zapisnikom	Niska	2
Delimično postupljeno po merama za otklanjanje nepravilnosti naloženih zapisnikom	Srednja	3
Nije postupljeno po merama za otklanjanje nezakonitosti naloženih zapisnikom. Izdato Rešenje o povlačenju sa tržišta merila, prethodno upakovanih proizvoda/Rešenje kojim se zabranjuje upotreba merila	Visoka	4
Podneta krivična prijava	Kritična	5
4) Sposobnost subjekta da obezbedi zakonitost i bezbednost svog poslovanja i postupanja i da otkloni ili umanjí ostvarenje rizika		
Unutrašnji nadzor, upravljanje rizicima i kapaciteti	Opis verovatnoće	Numerička vrednost
Unutrašnji nadzor i upravljanje rizicima unutar nadziranog subjekta i stručni, tehnički i materijalni kapaciteti nadziranog subjekta na izrazito visokom nivou	Neznatna	1
Unutrašnji nadzor i upravljanje rizicima unutar nadziranog subjekta i stručni, tehnički i materijalni kapaciteti nadziranog subjekta na visokom nivou	Niska	2

Unutrašnji nadzor i upravljanje rizicima unutar nadziranog subjekta i stručni, tehnički i materijalni kapaciteti nadziranog subjekta na srednjem nivou	Srednja	3
Unutrašnji nadzor i upravljanje rizicima unutar nadziranog subjekta i stručni, tehnički i materijalni kapaciteti nadziranog subjekta na niskom nivou	Visoka	4
Unutrašnji nadzor i upravljanje rizicima unutar nadziranog subjekta i stručni, tehnički i materijalni kapaciteti nadziranog subjekta na veoma niskom nivou	Kritična	5
5) Broj i struktura predstavki i zahteva organa za pokretanje postupka metrološkog nadzora po službenoj dužnosti		
U poslednjih godinu dana	Opis verovatnoće	Numerička vrednost
Nije bilo predstavki i zahteva organa za pokretanje postupka metrološkog nadzora po službenoj dužnosti ili je njihov broj veoma mali Iz podnetih predstavki pretežno proizlazi neznatan rizik	Neznatna	1
Manji broj predstavki i zahteva organa za pokretanje postupka metrološkog nadzora po službenoj dužnosti Predstavke su pretežno podnosila fizička lica (građani) Iz predstavki pretežno proizlazi nizak rizik	Niska	2
Umeren broj predstavki i zahteva organa za pokretanje postupka metrološkog nadzora po službenoj dužnosti Predstavke su pretežno podnosili preduzetnici i pravna lica Iz predstavki pretežno proizlazi srednji rizik	Srednja	3
Veliki broj predstavki i zahteva organa za pokretanje postupka metrološkog nadzora po službenoj dužnosti Predstavke su pretežno podnosili državni organi, organi autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave, kao i drugi subjekti sa javnim ovlašćenjima Iz predstavki pretežno proizlazi visok rizik	Visoka	4
Veliki broj predstavki i zahteva organa za pokretanje postupka metrološkog nadzora po službenoj dužnosti Predstavke su pretežno podnosili državni organi, organi autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave, kao i drugi subjekti sa javnim ovlašćenjima Iz predstavki pretežno proizlazi kritičan rizik	Kritična	5

5. Verovatnoća nastanka štetnih posledica

Verovatnoća nastanka štetnih posledica	Raspon bodova za kriterijume	Numerička vrednost
Neznatna	1–100	1
Niska	101–500	2
Srednja	501–1000	3
Visoka	1001–2000	4
Kritična	2001–3125	5

II. Matrica rizika i metod procene rizika 5 x 5

U Tabeli 1 data je metoda 5 x 5 – Matrica rizika (Tabela 1), gde horizontalna koordinata (h – osa) predstavlja stepenovanu težinu štetnih posledica, a vertikalna koordinata (u – osa) predstavlja stepenovanu verovatnoću nastanka štetnih posledica.

Kombinacija (sadejstvo) stepenovanja težine štetne posledice i verovatnoće nastanka štetne posledice u matrici rizika daje stepen rizika, susretanjem dodeljenih vrednosti za ove dve veličine.

Za primenu ove metode potrebno je za nadzirane subjekte/objekte, koji se analiziraju primenom ove metode, utvrditi:

- verovatnoću nastanka štetnih posledica i
- težinu štetnih posledica.

Za utvrđenu verovatnoću nastanka štetnih posledica i težinu štetnih posledica, stepen rizika dat je u Tabeli 2
Stepen rizika (određuje se stepen rizika od 1 do 25).

Tabela 1: Metoda 5 x 5 – Matrica rizika

Verovatnoća nastanka štetnih posledica	Težina štetnih posledica					
	1	2	3	4	5	
Kritična	5	5	10	15	20	25
Visoka	4	4	8	12	16	20
Srednja	3	3	6	9	12	15
Niska	2	2	4	6	8	10
Neznatna	1	1	2	3	4	5

Tabela 2: Stepen rizika

Brojčana vrednost rizika	Kvalitativni opis rizika
1, 2	Neznatan
3, 4, 5	Nizak
6, 8, 9	Srednji
10, 12, 15, 16	Visok
17, 18, 19, 20, 25	Kritičan